

Allians målprogram 2021

Allians styrelses förslag till vårmötet

Inledning

I Allians målprogram definieras teman för organisationens påverkansarbete och de mål för vilka påverkansarbete genomförs. Målprogrammet styr och avgränsar allt Allians påverkansarbete. Målprogrammet uppdateras och godkänns årligen på Allians vårmöte, vilket möjliggör gemensamma samtal och utformning av riktlinjer för medlemskapet.

Allians mission och det centrala målet för allt påverkansarbete är att unga ska må bra. Marginalisering av unga är ett stort problem som måste lösas i både Finland och globalt. Framtidens Finland mår lika bra som dagens ungdomar. Om ungdomarna har tillräckliga förutsättningar för ett gott liv kan de under de kommande åren förutom att ta hand om sig själva också ta hand om de äldre generationerna: de kan arbeta, generera skatteintäkter, ta gemensamt ansvar och utveckla hela samhället. I nuläget är inte förutsättningarna tillräckliga. Särskilt undantagsförhållanden på grund av coronaviruset inklusive deras konsekvenser har betydligt försämrat ungdomarnas utgångspunkter: den psykiska ohälsan bland dem som redan mådde dåligt innan har ökat och bland dem som tidigare klarade sig bra har till exempel förändringar i fråga om undervisning och sysselsättning ökat osäkerheten vad gäller framtiden. För att Finland ska klara sig och ha framgång i framtiden ska ungdomars välbefinnande sättas i fokus i allt beslutsfattande.

Ungdomars välbefinnande och ungdomars rättigheter består av åtta delområden:

1. **Kompetens och delaktighet i gemenskapen:** ungdomar får utveckla sig själva och deras kompetens identifieras
2. **Sysselsättning:** ungdomar blir en del av ett rättvist arbetsliv
3. **Social trygghet:** samhället stöder flexibelt och uppmuntrande ungdomarnas försörjning
4. **Delaktighet:** ungdomar påverkar i samhället

5. **Jämlikhet och likabehandling:** ungdomar är både sinsemellan och i förhållande till andra åldersgrupper jämlika och likvärdiga
6. **Ungdomsområdets resurser och civilsamhällets verksamhetsförutsättningar:** ungdomsområdet och civilsamhället har tillräckliga förutsättningar att stödja ungas välbefinnande
7. **Hälsa:** ungdomar mår bra och ökningen av psykisk ohälsa stannar upp
8. **Miljön:** miljöpolitik görs på kommande generationers villkor

Allians godkänner principerna i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen som utgångspunkter för sin verksamhet. Dessutom främjar varje delområde i målprogrammet för sin del FN:s globala mål för hållbar utveckling.

1. Kompetens och delaktighet i gemenskapen: ungdomar får utveckla sig själva och deras kompetens identifieras

Teman: utbildning, icke-formellt lärande, hobbyer, internationell rörlighet

Mål för hållbar utveckling 4: Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Det finländska utbildningssystemet är ett av de bästa i världen, men Pisa-resultaten och flera undersökningar visar att grundskolesystemet inte längre garanterar jämlika möjligheter till framgång och lärresultat liksom under tidigare årtionden.

Kunskapsskillnaderna ökar i många olika områden: mellan olika familjebakgrunder; mellan flickor och pojkar; mellan Östra och Västra Finland; mellan invandrare och den inhemska befolkningen; mellan välbeställda och missgynnade familjer. Samtidigt som utbildningssystemet inte längre lyckas med att skapa likvärdiga utgångspunkter för unga människors liv, har kompetensens och utbildningens roll i samhället och arbetslivet vuxit.

Slutbetyget från grundskolan duger numera endast för få jobb och en låg utbildningsnivå förutspår många utmaningar i livet. En låg utbildningsnivå förutspår en hög risk för fattigdom, hälsoproblem och sämre sociala nätverk än i genomsnitt. Även högskoleutbildningens betydelse i arbetslivet har ökat. [Över hälften av framtidens nya arbetstagare behöver högskoleutbildning](#), då utbildningsnivån i fråga om högskoleutbildning i nuläget utgör 40 procent i Finland.

Ofta avslutas inte studierna om en ung person har brister i grundläggande färdigheter, såsom färdigheter att hantera vardagen och livet samt i läs-, räkne- och studiefärdigheter. De bästa inlärningsresultaten uppstår i läroanstalter som har tillräckligt med resurser och en bra sammanhållning, där det endast förekommer lite mobbning och där elevernas och studerandenas delaktighet och välbefinnande understöds. Flexibla möjligheter att byta yrke både förebygger att studier avbryts och främjar ungdomars möjligheter att hitta en lärtig som är angenäm för dem.

I övergångsskedet fattar ungdomar viktiga beslut och kommer fram till lösningar som gäller fortsatta studier och yrkesinriktning. I och med ändringar av utbildningssystemet, arbetsmarknaden och samhället har ungdomarnas utbildnings- och yrkesval blivit mer komplicerade. Samtidigt har betydelsen av handledning ökat.

Hobbyer är ett av de effektivaste sätten att minska marginalisering bland unga och bristen på sociala förhållanden samt att öka ungdomarnas upplevelser av att lyckas i fråga om deras kunskaper. Enligt [Undersökningen om barns och ungas fritid 2018](#) har 89 procent av barn och unga någon hobby. Hobbyer kan emellertid vara dyra och möjligheterna till hobbyer varierar betydligt mellan barn och unga med olika bakgrunder. Möjligheten att med en lagom intensitet utöva en angenäm hobby främjar ungas välbefinnande, delaktighet och positiva självbild.

Förutom att sociala förhållanden och förmågan att arbeta i grupp utvecklas, lär man sig i hobbyer flera färdigheter som är viktiga i studie- och arbetslivet. Identifiering och erkännande av färdigheter och kunskaper som förvärfvas i hobbyverksamhet ska utvecklas i det finländska utbildningssystemet och arbetslivet. Information om

ungdomars både formella och icke-formella förvärvade kunskaper ska kunna utnyttjas enkelt och enhetligt av unga själva, utbildningsanordnare, personer som arbetar med unga samt olika instanser som ordnar hobby- och frivilligverksamhet.

Enligt olika utredningar har 10–20 procent av barnen numera ingen meningsfull hobby. [Enligt undersökningar](#) är orsaken förutom priserna på hobbyer även geografiska distanser samt olika hinder för deltagande till exempel på grund av minoritetstillhörighet eller funktionsvariationer.

Internationell rörlighet som en del av utbildningssystemet eller frivilligt sker ofta bland barn och unga i förmögnare familjer. Ungdomsarbetare har möjligheten att söka till Erasmus+-mobilitetsprogrammet för att främja internationell delaktighet bland olika slags unga, men administrationen som hör ihop med sökandet ses ofta som för tung och svårbegriplig. Antalet internationella utbyten i högskolor har börjat minska och färre ungdomar får upplevelser av nya kulturer via studentutbyte.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. **Finlandsmodellen för hobbyverksamhet genomförs enligt sina mål och i den stärks särskilt hörande av barn och unga samt valmöjligheter i fråga om hobbyer.** Därmed har alla barn och unga möjligheten till en meningsfull hobby. Man kan ha hobbyer i skolornas lokaler efter skoldagen och unga uppmuntras också till självständiga hobbyer. Hobbyavgifter utgör inget hinder för en meningsfull hobby. Ungdomars önskemål som gäller hobbyer beaktas i kommunerna och kommunerna koordinerar hobbyverksamhet.
2. **Alla ungdomar genomför en examen på andra stadiet.** Utbildning är gratis från småbarnspedagogiken till högskolan. Antalet personer som ska få högskoleutbildning ökar betydligt i Finland, för att allt fler ska avlägga en högskoleexamen.

Viktigt nu och på lång sikt:

3. Alla unga får väsentliga kunskaper och färdigheter då de går vidare mellan olika utbildningsstadier. Unga erbjuds stöd genom tillräcklig studiehandledning och karriärvägledning på alla utbildningsstadier.
4. Flexibla lärstigar och möjligheter att byta yrke ökar. Tack vare detta kan ungdomar smidigt byta sin studieinriktning, också utan urvalsprov.
5. Läroanstalterna är fysiskt, psykiskt och socialt tillgängliga.
6. I studiehandledningen riktas uppmärksamhet till att ungas kön, etniska eller socioekonomiska bakgrund eller andra motsvarande faktorer inte ska begränsa yrkes- eller studieval.
7. Man mår bra i skolor och läroanstalter och det finns pålitliga vuxna i dem. Ungdomars inlärningssvårigheter identifieras tidigt och ungdomar får det stöd som de behöver på alla utbildningsstadier.
8. Skollokalerna är hälsosamma och arbetet med bra inomhusluft leds resultatrikt i kommunerna.
9. Studielokalerna möjliggör en ökning av fysisk aktivitet och pauser i stillasittandet.
10. Läroanstalterna satsar på att minska utmattning bland unga och undervisar i färdigheter som stöder den psykiska hälsan. Man får via läroanstalten multiprofessionell hjälp som stöd för den psykiska orken.
11. Det är möjligt att delta i utbildning på andra stadiet utan att flytta hemifrån.
12. I stället för systemet ligger unga i fokus för utvecklingen av utbildningspolitiken. I utbildningsreformer granskas effekterna långt in i framtiden och i reformarbetet bedöms effekterna på ungdomarnas välbefinnande.
13. I läroanstalter och arbetslivet identifieras och erkänns även färdigheter som förvärvats annanstans genom arbetserfarenhet, hobbyer och förtroendeverksamhet. Kunskaper som förvärvats annanstans reflekteras mot de mål som fastställts för utbildningen.
14. Alla ungdomar ska ha en likvärdig möjlighet att bli internationella och internationalism är en integrerad del av utbildningssystemet.

15. EU-medvetenheten ökas genom utbildningsstigen som en del av demokratifostran och läroplanerna i europeiska läroanstalter.
16. EU:s mobilitetsprogram når en så stor och mångfaldig grupp ungdomar, aktörer inom ungdomsområdet och läroanstalter som möjligt.

2. Sysselsättning: Ungdomsarbetslösheten minskar, ungdomars ställning på arbetsmarknaden blir bättre och antalet NEET-ungdomar¹ minskar.

Temat: arbetsliv, sysselsättning, ungdomsgarantin

Mål för hållbar utveckling 8: Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Arbetsmarknaden blir mer diversifierad och ungdomarnas ställning förändras. Unga befinner sig ofta i en svagare ställning i förhållande till äldre arbetstagare eller arbetsökande. Dessutom befinner sig unga sinsemellan på många och delvis nya sätt i en ojämlig ställning – till exempel utgående från personlig bakgrund, bostadsområde eller kompetens. Ungdomars ställning på arbetsmarknaden ska också stärkas, särskilt så att man beaktar missgynnade unga.

Utgångspunkterna för att förstärka ungdomars sysselsättningsstatus är goda. Ungdomsgarantin har utvecklats på 2010-talet som ett servicelöfte om att unga under 25 år och nytexaminerade under 30 år erbjuds arbete, studiemöjligheter eller en plats i en verkstad, arbetsprövning eller rehabilitering inom tre månader efter att man har anmält sig som arbetslös arbetssökande.

Dessa utgångspunkter har emellertid inte varit tillräckliga. Ungdomarnas svaga inkomstutveckling på 2010-talet har sina rötter i ungdomssysselsättningens låga nivå. I

¹ NEET: "not in employment, education or training", dvs. ungdomar som är utanför arbete och utbildning.

konjunkturedgångar försämrar sysselsättningen bland unga snabbare och djupare än sysselsättningen bland den övriga befolkningen. Dessutom förbättras sysselsättningssituationen också långsammare än i de övriga befolkningsgrupperna när ekonomin återhämtar sig. Finland klarar sig bra vid jämförelse av europeisk ungdomsarbetslöshet. I synnerhet är sysselsättningen av högutbildade unga i jobb som motsvarar deras utbildning högre än i Kontinentaleuropa.

Finländare i alla åldrar vill ha ett anställningsförhållande och den stabilitet som inkomster medför. Bland annat enligt utredningar som genomförts av Arbetshälsoinstitutet och Akava skiljer sig ungdomars förväntningar på arbetslivet inte betydligt från de äldre generationernas förväntningar. [Enligt Ungdomsbarometern 2019](#) är arbete viktigt för unga, och dess betydelse ökar: nio av tio unga vill att arbetet ska vara förenligt med deras värderingar. Företagare och högutbildade ungdomar upplever att deras arbete är särskilt inspirerande och betydelsefullt. [Enligt StudentWorks utredning](#) önskar ungdomar att deras arbetsuppgift ska vara en viktig del av uppfyllandet av företagets mål och värderingar, och de värdesätter vänner och fritid mer än de äldre generationerna och anser inte att lönen är den viktigaste faktorn vid val av arbetsplats. En positiv inställning till entreprenörskap vittnar också om viljan att göra ett meningsfullt arbete på sina egna villkor och att förverkliga sig själv. Enligt Ungdomsbarometern tror 78 procent av ungdomar att entreprenörskap blir vanligare i framtiden och över hälften (59 %) säger att det vill prova på entreprenörskap i något skede av sin karriär.

Arbetsmarknaden har blivit mer diversifierad, arbete kan göras under nya former och i nya sammanhang. Denna förändring av arbetsmarknaden kan vara till ungdomars fördel, men den utgör även en utmaning för unga som till exempel kan bli utnyttjade då de arbetar i ett anställningsliknande arbete, men trots detta är tvingade till entreprenörskap. Förändringen av arbetsmarknaden är en orsak till att det behövs allt fler handledande tjänster med låg tröskel för unga.

[Enligt Ungdomsbarometern 2020](#) uppskattar unga Navigatorn-tjänsterna.

Navigatorernas tjänster upplevs som mer diskuterande och personligare än det stöd

som TE-byråerna erbjuder för att främja sysselsättning. Navigatorn är en plats som är avsedd för personer under 30 år och som erbjuder övergripande tjänster. Den erbjuder avgiftsfri hjälp och stöd till exempel för studier, sysselsättning, boende och psykosocialt stöd. Enligt samma Ungdomsbarometer framträder TE-tjänsterna för en del unga som ett avlägset och kallt sanktionsorgan och som man inte söker sig till av egen vilja, utan där man hamnar på grund av aktivering. Tvång försämrar betydligt den godtagbarhet som enligt ett tänkande som utgår från mänskliga rättigheter ska innehålla kundorientering och trygghet.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. **För Navigatorn-verksamheten stiftas en egen lag**, som fastställer kriterier för verksamheten och möjliggör dataöverföring mellan myndigheter. De tjänster som unga behöver och som stöder sysselsättning och självständighet samlas hållbart ihop enligt Navigatorn-modellen.
2. **Ungdomsgarantin gäller alla unga jämlikt inom ramen för ungdomsgarantis åldersgränser**. Ungdomsgarantin beaktar även de behov som nyutexaminerade högutbildade unga har.
3. **För lönesubvention som beviljas åt arbetssökande som omfattas av ungdomsgarantin skapas träning som stöder både arbetsgivare och unga**. Både ungdomar och arbetsgivare behöver träningsmässigt stöd för att främja sysselsättning.

Viktigt nu och på lång sikt:

4. TE-förvaltningens resurser ökas för ordnande av arbetsträning och tjänster för subventionerad sysselsättning som riktas till unga.
5. Antalet sjukpensioner minskar. Ungdomarna orkar bättre i arbetet och möjligheten att arbeta flexibelt enligt den egna livssituationen är en central del av det finländska arbetslivet.

6. Alla unga får stöd för att komma in på arbetsmarknaden: sommarjobb för unga som erbjuds av kommuner riktas särskilt till unga som befinner sig i en utmanande arbetsmarknadsställning. Kommunerna uppmuntras till att utnyttja sommarjobbsedlar i ungdomarnas entreprenörskapsförsök.
7. Unga diskrimineras inte vid uppsägningar. En kortare karriär är inte en tillräcklig orsak för uppsägning.
8. Alla unga behandlas jämlikt och sakligt i arbetslivet.
9. Sysselsättningen av unga främjas genom att erbjuda unga personligt stöd och rådgivning.
10. Det europeiska programmet för ungdomsgaranti stärks. Det främsta målet för Europeiska rådets pelaren för sociala rättigheter är att förbättra ungdomars ställning på arbetsmarknaden.

3. Social trygghet: Samhället stöder flexibelt och uppmuntrande ungdomars försörjning.

Teman: social trygghet, studiestöd, fattigdom, pensioner, betalningsstörningar

Mål för hållbar utveckling 1: Att utrota fattigdom i alla dess former överallt; och **10:** Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Ungdomar är [låginkomsttagare](#). Detta beror till stor del på studier och att man börjar ett självständigt liv, men låga inkomster har också proportionellt ökat bland finländska ungdomar under hela 2000-talet. När levnadsstandarden har ökat bland övriga befolkningsgrupper har ungdomars levnadsstandard stannat på samma nivå. De låga inkomsterna fortsätter under en längre tid än tidigare in i vuxenåldern. Det verkar som att de unga generationerna inte kan tjäna in förmögenhet liksom de tidigare generationerna.

Ungdomen är en kort livsfas med många övergångsskeden: från grundskolan till andra stadiet, från andra stadiet till högskoleutbildning, från föräldrarna till en egen lägenhet, från studier till arbetslivet. Eftersom ungdomarnas liv är förknippat med många snabba

övergångar, statusbyten och överlappning av dem, har byråkratifällorna och informationsfällorna i systemet för social trygghet en betydande effekt på ungdomarnas vardag.

Typiskt är att ungdomar har korta och splittrade karriärer, och därför har de inte hunnit tjäna in någon förmögenhet. Detta betonar betydelsen av social trygghet i livets övergångsskeden. I övergångsskeden är ungdomar mycket beroende av social trygghet och de använder också rätt mycket sociala trygghetsförmåner.

Ungdomarnas andel av mottagare av sociala trygghetsförmåner är stor: cirka en femtedel av alla sociala trygghetsförmåner utbetalas åt unga. [Enligt FPA](#) får nästan 40 procent av alla personer mellan 17 och 30 år varje månad någon förmån av FPA. Om användningen av förmåner granskas på årsnivå är procentandelen större. Unga får oftast studiestöd, men en långvarig användning av utkomststöd är också [betydligt vanligare](#) bland unga än bland övriga åldersgrupper. Att under en längre tid ha låga inkomster och att vara beroende av social trygghet har också en stark koppling till fattigdomsöverföring mellan generationer.

Nästan en fjärdedel av alla anteckningar om betalningsstörningar gäller personer under 30 år. Bland personer som har anteckningar om betalningsstörningar finns särskilt många unga vuxna och män. Av män mellan 20 och 24 år har över tio procent anteckningar om betalningsstörningar. Unga utgör också en central riskgrupp för spelproblem. Ekonomiska problem i ungdomen verkar också ha en koppling till utbildningsmässiga, hälsomässiga och sociala faktorer i senare ålder.

Tilliten till pensionssystemet är svag. Pensionssystemets hållbarhet hotas av sjunkande födelsetal, trycket att öka pensionsavgifterna och ungdomarnas svagare anknytning till en karriär åtminstone i början. Pensionssystemets rättvisa undergrävs även av vetenskapen om att pensionerade mäns genomsnittliga pensionsinkomster motsvarar löneinkomsterna för många människor med heltidsarbete.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. Vid totalreformen av den sociala tryggheten fastställs som mål att fattigdom bland unga ska minska och flitfällor avvecklas. Att ta emot allt slags arbete och studiemöjligheter ska vara lönsamt för ungdomar som får sociala trygghetsförmåner. Efter reformen svarar systemet mot osäkerheten i arbetslivet och erbjuder trygghet också för unga som inleder sin karriär, unga med atypiska anställningar, partiellt arbetsföra och unga som arbetar som entreprenörer.
2. Systemet för social trygghet beaktar ungdomarnas föränderliga livssituationer och är enklare, begripligare och flexiblere jämfört med det nuvarande systemet. Systemet stöder bättre snabba övergångar från en livssituation till en annan.
3. Anteckningar om betalningsstörningar gäller i högst ett år för personer som är yngre än 25 år. Om den avgift som orsakar betalningsstörningen betalas, tas anteckningen bort från registret. Överskuldssättning bland unga förebyggs genom att begränsa marknadsföringen av snabblån.
4. Spelproblem utrotas med effektiva åtgärder som beaktar hela den faktiska penningspelmarknaden.

Viktigt nu och på lång sikt:

5. Byråkratifällor minskas. Inkomst- och familjebegreppen som gäller olika förmåner samt betalningstidpunkterna görs enhetligare. Det finns färre stödformer, minimiförmåner har slagits samman.
6. Ungdomarnas rättighet till primära förmåner stärks. Man avstår från åldersbaserade sanktioner som gäller utkomstskydd för arbetslösa.
7. Nivån på primära förmåner höjs, så att behovet av att försörja sig med förmåner som beviljas i sista hand minskar.
8. Studentfattigdomen minskas. Det är ekonomiskt möjligt att bilda familj också under studietiden. Den förmån som stöder studier som leder till examen utvecklas.

9. Familjeledighetssystemet främjar jämställdhet mellan könen och en jämnare fördelning av vårdansvaret. Även stödet för hemvård av barn förnyas så att jämställdheten mellan könen och kvinnornas ställning på arbetsmarknaden förbättras.
10. Pensionssystemet behandlar olika generationer jämlikt och rättvist. Det lagstadgade pensionssystemets generationseffekter bedöms aktivt.

4. Delaktighet: Ungdomar påverkar i samhället

Tema: *ungas valdeltagande, demokrati- och människorättsfostran, ungdomars rättigheter, hörande genom flera kanaler, delaktighet, inverkan på ungdomar*

Mål för hållbar utveckling 10: *Minska ojämlikheten inom och mellan länder; och 16*
Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Ojämlikhet är en central utmaning som gäller unga i fråga om delaktighet i samhället. Alla ungdomar ska uppleva att de är delaktiga såväl i sina närmaste gemenskaper som också i större omfattning i samhället, och att de kan påverka deras verksamhet. [Enligt Ungdomsbarometern](#) är unga mer intresserade av politik än tidigare och det aktiva deltagandet i samhället har ökat, men intresset är differentierat.

Ungdomar röstar mindre än de övriga åldersgrupperna i alla val, varvid ungdomarnas röst också hörs mindre i beslutsfattandet. I kommunalvalet 2017 röstade endast en tredjedel av 18–24-åringar och medelåldern för de valda ledamöterna i kommunfullmäktige var 51 år. I församlingsvalet har 16-åringar rösträtt, men valdeltagandet bland unga mellan 16 och 17 år utgjorde endast 8,4 procent av hela åldersklassens röstberättigade i valet 2018.

Delaktighet är en upplevelse och känsla som också kräver information och färdigheter för att uppfyllas. Dessa färdigheter stärks genom demokrati- och människorättsfostran samt med en verksamhetskultur som stärker delaktighet. Enligt Skolhälsoenkäten uppskattade endast 12 procent av eleverna i årskurs 8 och 9 att de har bra påverkansmöjligheter i skolan. Delaktighet bland unga behöver stöd av vuxna, och vuxna som arbetar med unga ska ha kunskaper och resurser för att stöda ungas delaktighet.

Ungas delaktighet förutsätter flerkansalsverksamhet. Det behövs påverkansgrupper som skrivs in i lagstiftningen, organisationsverksamhet för unga, inkluderande budgetering och gemensam utveckling. Särskilt unga i en sårbar ställning behöver stöd och nya slags modeller för att bli hörda.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. **Bedömning av inverkan på ungdomar är en del av allt beslutsfattande.** Unga beaktas som en egen specialgrupp i alla förberedelser och allt beslutsfattande.
2. **I varje kommun används en modell för inkluderande budgetering** där unga får delta i planeringen och beslutsfattandet.
3. Kommunens ungdomsfullmäktige påverkar förberedelser av beslut, **ungdomsfullmäktige ges rätt att närvara och yttra sig i kommunens centrala organ.**

Viktigt nu och på lång sikt:

4. Valdeltagandet bland unga ökar och tröskeln för att rösta sänks.
5. Röstningsåldern och åldersgränsen för valbarhet i alla val samt åldersgränsen för att underteckna medborgarinitiativ sänks åtminstone till 15 år.
6. Valdeltagande ökas genom kommunikation, placering av vallokaler nära unga, kandidattester och stöd från unga kandidater.
7. Partierna stöder betonat unga kandidater och partiernas ungdomsförbund.

8. Unga deltar och påverkar genomförandet av alla stora samhällsreformer jämlikt med de andra åldersklasserna. Unga deltar i att besluta om frågor som gäller dem själva i Finland, EU och FN. Ungdomars möjligheter att påverka det nationella beslutsfattandet utvecklas.
9. Ungdomar har varierande och tillgängliga kanaler att påverka. Ungdomar nås så omfattande som möjligt med beaktande av olika utgångspunkter, och i synnerhet utsatta ungdomar. Ungdomar får tillräckligt och enkelt information om beslutsfattande som gäller ungdomar.
10. Ungdomarnas frivilliga påverkansarbete i organisationer, kommuner, församlingar och utanför dem understöds. Ungdomarnas frivilliga medborgar- och organisationsverksamhet underlättas genom att ta bort reglering som gäller administration av föreningar samt genom att möjliggöra kortvarigt deltagande och minderårigas jämlikare deltagande i organisationsverksamhet. Verksamhetsmodeller som sänker tröskeln för att delta och påverka testas och införs.
11. Alla unga lär sig demokratifärdigheter i utbildningen, inom ungdomsverksamhet och på fritiden. Demokrati- och människorättsfostran är en del av utbildningssystemet, och civilsamhället, partierna och läroanstalternas samarbetar för att öka politiskt inflytande bland unga. Resurser i utbildningen på andra stadiet ökas för att stärka ungdomars delaktighetsfärdigheter. Läroanstalterna stärker en engagerande verksamhetskultur samt elev- och studentkårernas ställning.
12. Ungdomar har möjligheten att påverka EU:s beslutsfattande på alla nivåer. Vid sidan av EU:s ungdomsdialog införs nya och direkta kanaler för påverkar, såsom EU:s ungdomsinitiativ, EU-ungdomsdelegat, ett sakkunnigorgan som verkar under kommissionen och består av unga samt ett ungdomsparlament som består av representanter för varje medlemsstat. Samarbetet mellan unionen och befintliga ungdomsorganisationer stärks genom att öka regelbundna samråd och diskussionsmöten med europeiska och nationella organ.
13. Ungdomsrepresentanter som deltar i internationella möten har möjligheten att påverka beslutsfattandet i Finlands delegation.

14. Finland och EU integrerar målen i FN:s resolution Unga, fred och säkerhet så att man hör unga och medborgarorganisationer.

5. Likabehandling och jämlikhet: Ungdomar är både sinsemellan och i förhållande till andra åldersgrupper jämlika och likvärdiga

Teman: likabehandling, jämlikhet, kön, mångfald, minoriteter, diskriminering, rasism, hatretorik

Mål för hållbar utveckling 5: Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt; och **10** Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Ungdomarna i Finland är en mångfaldig grupp människor från olika bakgrunder. Mångfalden ökar i framtiden bland annat i och med den ökande globala migrationen. Samtidigt uppfylls inte alla ungas rättigheter jämlikt i dagens Finland och missförhållanden tas upp i nationella och internationella forum. Ungdomar för själva kampanjer för sina egna rättigheter och kräver en jämlik och jämställd behandling.

Förverkligandet av mänskliga rättigheter är en förutsättning för välbefinnande. Därför förutsätter säkerställandet av ungas välbefinnande aktivt främjande av likabehandling och jämlikhet. Alla unga ska ha lika möjligheter att leva ett bra liv och delta, oberoende av sin bakgrund. Nu är hatretorik, strukturell rasism och diskriminering på arbetsmarknaden vardag för många unga och dessa ställer unga i ojämlika ställningar jämfört med varandra.

[Enligt enkäten Hälsa i skolan 2017](#) har till exempel funktionsförmåga, ursprung och tillhörande till sexuella minoriteter och könsminoriteter en betydande inverkan på ungas välbefinnande. Ensamhet och erfarenheter av diskriminering är [vanligare hos unga](#) vars funktionsförmåga på något sätt är begränsad, som inte är födda i Finland eller som inte är heterosexuella. Av [transsexuella](#) ungdomar har upp till 80 procent upplevt någon sorts trakasserier.

Var tredje flicka i årskurs 8 och 9 har inom ett år upplevt sexuella trakasserier, antastande eller våld. Vanligen sker antastandet via telefon, i internet eller på en allmän plats.

Av finländska ungdomar har [nästan hälften råkat ut för hatretorik på nätet](#), men i hatretorikfall som undersöks av polisen var gärningsmannen under 30 år endast i 2 procent av fallen. Det är alltså fråga om en verksamhet som bedrivs av vuxna och som unga måste skyddas mot. En tredjedel av finländska kvinnor mellan 16 och 34 år har blivit utsatta för osakligt, antingen aggressivt eller sexuellt beteende i internet. Problemet är könsbaserat och hatretorik riktas särskilt mot unga kvinnor.

Det nuvarande värnpliktssystemet ställer unga i en ojämlik ställning. Den allmänna värnplikten som endast förpliktar män är ojämlik med tanke på könen. Unga som genomför beväring- och civiltjänst är inte heller sinsemellan jämlika, då civiltjänsten är över dubbelt så lång som den kortaste beväringstjänsten. Enligt [FN:s kommitté för mänskliga rättigheters periodiska rapport](#) liknar den nuvarande civiltjänsten på grund av sin längd ett straff. I värnpliktssystemet förekommer även problem med tanke på könets mångfald och unga som hör till sexuella minoriteter.

Att förebygga diskriminering är en del av arbetet för att främja likabehandling och jämlikhet. Förebyggande av diskriminering är viktigt eftersom diskriminering försvagar de ungas välbefinnande på många sätt. [Unga som utsätts för diskriminering](#) upplever till exempel i genomsnitt oftare otrygghet, de har svårare att tro på framtiden och har fler regelbundna hälsosymptom än andra unga.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. Hatretorik mot unga minskar. **I det lagrum i strafflagen som gäller straffskärpningsgrund läggs till ett omnämmande om kön** för att hatretorik som utgår från kön bättre ska kunna utrotas.

2. Definitionen av våldtäkt ändras till samtyckesbaserad.
3. Transungdomar får rättvisa. **Translagen förnyas.** Unga har möjligheten att korrigera sitt juridiska kön redan innan de är myndiga, utan någon medicinsk utredning eller intyg över att de saknar fortplantningsförmåga. Ett tredje juridiskt kön införs i Finland. Fastställande av könstillhörighet görs utifrån egen anmälan.
4. **Resurser för tilläggsutbildning om jämlikhet styrs till personal inom pedagogik- och ungdomsområdet.** Teman som gäller jämlikhet och mångfald blir en del av den grundläggande utbildningen i dessa områden. Yrkespersoner och volontärer som arbetar med ungdomar i kommuner, församlingar och organisationer har färdigheter att främja jämlikhet mellan unga.

Viktigt nu och på lång sikt:

5. Den diskriminering som unga upplever minskar. Åtgärder riktas särskilt för att förbättra situationen för marginaliserade grupper som upplever allra mest diskriminering.
6. Sexuella trakasserier, antastande och våld som unga upplever minskar.
7. Ung ålder beaktas som diskrimineringsgrund i alla jämlikhets- och likabehandlingspolitik.
8. Utbildningsval som görs utifrån kön minskar och kunskapsskillnaderna mellan könen minskar.
9. Värnpliktsystemet görs jämlikare genom att ändra civiltjänstens längd så att den bättre motsvarar den genomsnittliga tiden för genomförande av beväringstjänsten. Uppbåden ska utvidgas till att gälla hela åldersklassen.

6. Ungdomsområdets verksamhetsförutsättningar:

Ungdomsområdet och civilsamhället har tillräckliga förutsättningar att stödja ungas välbefinnande

Teman: finansiering av ungdomsområdet, statsunderstödssystemet, koordinering av främjande av ungas välbefinnande, frivilligverksamhet, kompetens hos yrkespersoner

och volontärer inom ungdomsarbete, civilsamhällspolitik, internationell finansiering av ungdomsområdet, Erasmus+ och strukturfonder

Mål för hållbar utveckling 16: *Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer; 17:* *Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling*

Finansieringen av ungdomsområdet har drabbats av stora utmaningar som i synnerhet gäller minskningen av intäkter från penningsspelsverksamhet. Samtidigt skapar reformen av understödssystemet och branschens egen anskaffning av medel möjligheter för bättre verksamhetsförutsättningar.

Genom statens ungdomsbudget finansieras bland annat verkstadsverksamhet för unga, uppsökande ungdomsarbete, riksomfattande organisationer i ungdomsområdet och kommunernas ungdomsväsende (med statsandelar). Fortfarande under 2020 täcktes cirka $\frac{2}{3}$ av budgeten med intäkter från penningsspelsverksamhet. Under 2021 då intäkterna från penningsspelsverksamhet minskade beslöt staten om en ändring av budgetens struktur så att en allt mindre del (cirka hälften) täcks med intäkter från penningsspelsverksamhet och en allt större del från allmänna budgetmedel.

Under 2021 torde intäkterna från penningsspelsverksamhet minska med cirka en tredjedel jämfört med 2019. Allteftersom antalet medlemmar minskar och medborgarorganisationsverksamheten förändras och blir mindre bunden till medlemskap minskar även föreningarnas intäkter från medlemsavgifter. Kommunernas mycket svaga ekonomiska situation påverkar negativt även ungdomsarbetets resurser. Även församlingarna har utmanande ekonomiska utsikter. Den privata sektorns betydelse som finansiär av ungdomsverksamhet ökar, men ungdomsområdets förmåga att reagera på förändringen och svara mot finansiärernas behov håller fortfarande på att utvecklas. Samtidigt ökar emellertid behovet av både förebyggande och avhjälpan

ungdomsarbete på grund av undantagsförhållanden som coronaviruset har orsakat och dess konsekvenser.

Statsunderstödssystemets transparens, förutsägbarhet, rättvisa och jämlikheten av sökandenas ställning ifrågasätts kontinuerligt och berättigat. Projektfinansieringens storlek och betydelse i förhållande till basfinansieringen har ökat under de senaste åren, vilket också i ungdomsarbete leder till fragmentering, oförutsägbarhet och försämrade långsiktig utveckling.

Administrationen och det politiska ledarskapet behöver fortfarande utvecklas. För att främja frågor som gäller unga och ungdomsarbete på nationell nivå behövs bättre ledarskap. Inte en enda instans har ett övergripande ansvar för ungas välbefinnande och främjande av det, utan ärenden i anknytning till detta har fördelats mellan flera ministerier och ministrar.

Unga är intresserade av att påverka, men att kanalisera viljan att påverka till frivilligarbete och konstruktiv medborgarpåverkan kräver fortfarande arbete. Reglering och övervakning som gäller frivilligarbete har ökat, vilket ger verksamheten mer säkerhet, men även ökar volontärernas ansvar och arbetsvolym.

Kompetensen hos yrkespersoner och volontärer i ungdomsarbete mäts och följs inte upp i tillräcklig omfattning, så att man skulle kunna reagera på kompetensutveckling till exempel genom att utveckla utbildningssystemet, skapa andra stödformer och en bra omfördelning av stödresurser. Likaså finns det endast lite undersökt information om ungdomsarbetarnas välbefinnande och ork, vilket utgör ett hinder för systematisk utveckling av förutsättningarna för att orka i arbetet och frivilligarbetet.

Civilsamhällets utrymme minskar i en del europeiska länder, vilket syns särskilt i människorättsfrågor och till exempel i att verksamhetsfriheten för organisationer som förhåller sig kritiskt till den politiska ledningen begränsas. I någon mån kan man se en liknande utveckling också i Finland särskilt i form av en ökande myndighetsstyrning som gäller osäker finansiering och inriktade understöd.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. **Statens finansiering av ungdomsarbete och den offentliga helhetsfinansieringen (staten + kommuner) bibehålls åtminstone på den nivå som motsvarar nivån för 2019.** Marginalisering av unga är det största problemet i Finland, och tillräckligt stora resurser riktas till förebyggande och avhjälpande åtgärder.
2. **Kopplingen mellan penningpelsverksamheten och finansieringen av ungdomsområdet avvecklas:** statsfinansieringen av ungdomsområdet överförs till statens allmänna budgetmedel.
3. Vid reformen av statsunderstödssystemet **görs understödspraxisen smidigare, rättvisare och mer transparent.** Genom reformen säkerställs att organisationernas delaktighet i statsunderstödsprocesserna inte försämras. Reformen genomförs i nära samarbete med dem som söker och använder understöd.
4. Understödssystemet och regleringen av **ungdomsområdet uppmuntrar också till anskaffning av medel.**

Viktigt nu och i framtiden:

5. Ärenden som gäller unga samlas från olika förvaltningsområden till ett ministerium och en minister som ansvarar för dem.
6. EU-finansieringsprogram (i synnerhet strukturfonder) stöder ungas välbefinnande, sysselsättning, delaktighet och jämlikhet samt ungdomsområdets verksamhetsförutsättningar på ett hållbart sätt. Rapporteringspraxisen förenklas.
7. Medborgarorganisationernas autonomi och medborgarverksamhet förstås och erkänns som ett inneboende värde på alla nivåer, inte enbart som medel för att genomföra ungdomsarbete.
8. Reglering av medborgarverksamhet och frivilligarbete som hindrar medborgarnas vilja att påverka avvecklas och flexibla verksamhetsformer utvecklas.

9. Tillräckliga offentliga resurser riktas till långsiktig utveckling av nya former av ungdomsarbete, särskilt digitalt ungdomsarbete, samt utveckling av aktörernas kompetens.
10. Man får omfattande aktuell information om ungdomsarbetarnas välbefinnande och man reagerar på den genom att utveckla utbildning i branschen och stödformer.
11. Finansieringen av europeiska ungdomsorganisationer stärks genom befintliga kanaler, och därutöver skapas nya finansieringsformer med låg tröskel, i vilka ungdomsorganisationen vid behov kan passera den nationella nivån.
12. Ungdomsombudets kunskaper i att söka europeisk finansiering stärks.
13. Nationell och internationell finansiering av fredsarbete som genomförs av unga ökas. Uppnåendet av målen i FN:s resolution Unga, fred och säkerhet förutsätter att ungdomsorganisationer får stöd för denna verksamhet.

7. Hälsa: Ungdomar mår bra och ökningen av psykisk ohälsa upphör

Teman: hälsa, välbefinnande, psykisk hälsa, hälsoskillnader, motion, preventivmedel, alkohol och droger, bostadslöshet

Mål för hållbar utveckling 3: Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar; **5** Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Välbefinnandet bland unga har utvecklats i en bra riktning under hela 2000-talet: förhållandena mellan föräldrar och unga är bättre än tidigare, ungdomarnas upplevda välbefinnande har ökat, en stor del av ungdomarna har betydelsefulla vänskapsförhållanden och möjligheten att ha meningsfulla hobbyer på fritiden. I undersökningar kan emellertid observeras en liten grupp ungdomar som mår dåligt redan vid ung ålder. Enligt [Ungdomsbarometern 2020](#) erbjuds inte tillräckligt med skuldrådgivning, hjälp med spelproblem eller service för missbrukare. Det förekommer även problem som gäller till exempel kontinuiteten av vård och service, och en del ungdomar upplever respektlöst bemötande och diskriminering i servicen. Det kan ta

lång tid innan man får vård och upplevelsen av möjligheten att delta i beslutsfattande som gäller en själv är svag.

Ofta anhopas brister i välbefinnande. Brister uppstår till exempel vid brist på möten och kommunikationsproblem mellan unga och föräldrarna, brist på omsorg, ensamhet, mobbning i skolan, svaga läsfärdigheter, brist på hobbyer och långvariga ekonomiska svårigheter hemma. Ur samhällsperspektiv är det särskilt oroväckande att bristerna i välbefinnande är ärftliga. Småbarnspedagogiken, utbildningssystemet och hälso- och sjukvårdssystemet är inte lika bra som tidigare på att ge barn och unga med olika bakgrunder möjligheten att börja vid samma startlinje.

Problem med psykisk hälsa är vanliga och många psykiska störningar uppstår för första gången i ungdomen. Enligt olika undersökningar lider cirka 20–25 procent av alla unga av någon psykisk störning. Psykiska störningar utgör de vanligaste hälsoproblemen hos skolelever och unga vuxna. Missbruk anhopas särskilt hos unga som har psykiska störningar och svårigheter med att orka. Allt som allt har alkoholkonsumtionen minskat bland unga på 2000-talet. Alkoholkonsumtionsvanorna varierar enligt utbildningsområden, eftersom det finns betydligt färre helt nyktra unga i yrkesutbildningen än i gymnasieutbildningen.

Ökningen av psykiska symptom i enkäter betyder nödvändigtvis inte att finländska ungdomar skulle må mycket sämre än tidigare. Det kan också vara fråga om en förändring av diskussionskulturen om psykiska utmaningar och en ökning av medvetenhet om psykisk hälsa bland ungdomar. Detta minskar inte allvaret hos psykiska problem. Stöd för psykisk hälsa och livshantering stöder även ungdomars studieförmåga och arbetsförmågan i framtiden.

Livsstils- och rytmändringar har också medfört nya vällävnadssjukdomar. Enligt Skolhälsoenkäten 2019 är 25,2 procent av yrkesstuderande och 15,9 procent av gymnasiestuderande överviktiga. Unga tillbringar för mycket tid stillasittande. Enligt Hälsoundersökningen för högskolestuderande sitter studerande dagligen upp till 9–10

timmar. Långvarigt stillasittande orsakar hälsoproblem också hos ungdomar som uppfyller motionsrekommendationerna, eftersom stillasittande belastar ensidigt kroppen och utgör sjukdomsriskfaktorer. Dessutom stöder pauser i stillasittandet och ökad motion även inläringen och inlärningsförmågan.

Det nuvarande kommunbaserade social- och hälsovårdssystemet garanterar inte alla medborgare jämlika tjänster. Det förekommer problem särskilt i fråga om tillgången till primärvård och tidigt ingripande. Allteftersom befolkningen åldras förvärras problemen och hanteringen av kostnader blir allt svårare.

Den finländska befolkningen åldras och samtidigt minskar antalet människor i arbetsför ålder då de åldersklasser som kommer ut på arbetsmarknaden är allt mindre. För att Finland ska kunna svara mot de utmaningar som förändringen av befolkningsstrukturen och den sämre försörjningskvoten skapar, ska man säkerställa att en tillräckligt stor del av medborgarna kan delta i arbetslivet. Ungas arbets- och studieförmåga ska stödjas bättre än i nuläget så att man kan garantera att så många som möjligt kan vara med i arbetslivet så länge som möjligt.

I Finland flyttar unga hemifrån tidigare än någon annanstans i Europa. Under 2015 bodde knappt en tredjedel (30 %) av 21-åringar i sitt barndomshem. Bostadslösheten har minskat i Finland under flera år. Enligt Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA fanns i Finland i slutet av 2018 1001 bostadslösa personer som är under 25 år. Bostadslösheten har minskat generellt, men inte bland unga i samma takt. Bostadslösheten koncentrerar sig särskilt till huvudstadsregionen.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. **Terapigaranti införs i hela landet.** Missbruks- och mentalvårdstjänster som skraddarsys för unga stärks, mentalvårdstjänsterna ska räcka till. Antalet unga som får sjukpension på grund av den psykiska hälsan minskar.

2. Hälso- och sjukvårdslagen ändras så att **man i skolhälsovården förutom förebyggande arbete också kan sköta ungdomars problem med psykisk hälsa.**
3. **Alla personer under 25 år ska erbjudas avgiftsfria preventivmedel.**
4. **EU:s arbetarskyddsnormer utvidgas från fysisk säkerhet allt mer också till social och psykisk säkerhet.** Den europeiska folkhälsostrategin betonar vikten av förebyggande åtgärder och psykisk hälsa bland ungdomar.

Viktigt nu och i framtiden:

5. Valfärdsområdena beaktar i sina servicestrategier separat helheten med tjänster för unga och samordningen av tjänster för unga med kommunerna.
6. Utgångspunkten för reformen av social- och hälsovårdstjänster är att minska befolkningens hälsoskillnader och trygga tillgången till och kvaliteten på tjänster. Tjänster som unga behöver granskas som en helhet. Social- och hälsovårdsreformens effekter på barn och unga bedöms under beredningen och genomförandet.
7. Barn, unga och deras familjer garanteras högklassiga och förmånliga bastjänster inom social- och hälsovården enligt principen om närservice.
8. Stödtjänster som unga behöver erbjuds enligt principen om ett enda serviceställe. Unga som söker hjälp erbjuds alltid hjälp. Tjänster som riktas till de unga och information om dessa tjänster finns tillgängliga även i kanaler som de unga annars också använder, så att tröskeln för att söka och använda tjänster ska vara så låg som möjligt.
9. Studerande har en högklassig hälsovård och tillräckliga stödtjänster för studier.
10. Gruppstorlekarna i skolor, läroanstalter och daghem är rimliga. Barn och unga erbjuds tillräckligt med stöd för inlärningssvårigheter.
11. Alla unga har en plats som de kan kalla sitt hem. I synnerhet tillväxtcentrumen ser till att det finns ett tillräckligt tomtutbud, så att det är möjligt att bygga tillräckligt med bostäder och ungdomsbostäder som lämpar sig för hyresboende särskilt för unga med låga inkomster.

8. Miljön: Miljöpolitik görs på kommande generationers villkor

Teman: hållbar utveckling, klimatförändringen, den biologiska mångfalden, miljöfostran, förhållandet till naturen, den europeiska gröna given

Mål för hållbar utveckling 7: Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla; **11:** Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara; **12:** Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster; **13:** Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser; **14:** Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling och **15:** Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Vid bevarandet av jordens bärkraft är det fråga om rättvisa mellan generationer. Datumet för verksamhet som överkonsumerar naturresurser har gått ut och världen ska byggas upp på ett hållbart sätt. Miljöbeslut har ofta hamnat i skuggan av ekonomin. Ekonomin ska byggas upp med principen om ekologisk rekonstruktion såväl under stabila som osäkra tider.

Klimatförändringen är det största bekymret bland finländska unga, men endast mindre än en tredjedel upplever att de blir tillräckligt hörda i klimatkussionen. Beslut ska inte fattas utan att hörsamma de generationer som klimatförändringen och dess konsekvenser allra mest berör.

Kommande generationer har rätt att se levande koraller och Arktis täckt av is. De nuvarande klimatåtgärderna i Finland eller globalt är inte tillräckliga för att den globala uppvärmningen ska kunna stoppas vid 1,5 grader. Vi behöver mer ambition och en vilja i hela samhället för att åstadkomma en förändring. Vi kan lyckas om vi genast får de globala utsläppen att minska och om antalet kolsänkor ökar kraftigt.

De hot som klimatförändringen medför är allvarigare i utvecklingsländer där ungdomarnas andel av befolkningen är den största. Hoten är mångfaldiga för de unga som redan har ett sämre utgångsläge, såsom ungdomar som hör till minoriteter eller ursprungsfolk. Extrema väderförhållanden hotar redan nu ungdomarnas rätt till arbete, inkomster och samhällsfred.

Bekämpning av klimatförändringen förutsätter såväl individernas egna handlingar som starka politiska åtgärder. Unga är [mer redo än äldre åldersklasser](#) att agera för miljön. Klimatångest utvecklas till verksamhet, då unga har möjligheten att påverka och deras röst hörsammas i beslutsfattande som gäller miljön. Unga behöver stöd för hantering av klimat känslor. Unga har resurser och möjligheten att lösningsorienterat svara mot utmaningarna med klimatförändringen.

Den biologiska mångfalden och biodiversiteten är värda att försvaras. 11,9 procent av arterna i Finland är hotade. Utarmningen av naturen är ett allvarligt problem som hotar att ske allt snabbare. Det är viktigt för ungdomarnas naturförhållande att se vilken mångsidig natur och vilka rika arter vi bevarar på utflyktsområden och i tätorter. Unga har rätt till en ren natur och utflykter i hemkommunens naturskyddsområden.

Allians mål:

Viktigt särskilt under 2021–2022:

1. **Finlands klimatlag förnyas så att den blir den starkaste** och mest ambitiösa klimatlagen i världen, målet är att uppnå koldioxidneutralitet före 2035 och kolnegativitet snabbt därefter. Detta möjliggör en snabb övergång till ett hållbart välfärdssamhälle samt skydd av den biologiska mångfalden. För att uppnå klimatmålen utarbetas en trovärdig färdplan som innehåller åtgärder för minskning av fossila stöd, en tidsplan för att avstå från energianvändning av torv, en plan för att öka antalet kolsänkor och öka förnybar energiproduktion samt principer för hållbar användning av skogar och statens ansvarsfulla ägarskap. I klimatlagen tar Finland också ansvaret för sina utlokaliserade beslut.

Klimatbeslut fattas på alla nivåer bland annat genom att gynna vegetarisk mat i offentliga upphandlingar.

2. **Den nya klimatlagen tryggar ungdomars deltagande i klimatpolitiskt beslutsfattande.** Ungdomarnas delaktighet ökas och understöds. Ungdomar hörs vid planering och genomförande av klimatbeslutsfattande. Man rapporterar om uppnådda klimatmål på ett sätt som intresserar unga. Statsrådet tillsätter ett oberoende organ med unga som stöd för planeringen av klimatpolitik och beslutsfattande som gäller den. I lagen föreskrivs om skyldigheten att höra ungdomsorganet och rätten att avge kommentarer.

Viktigt nu och i framtiden:

3. Unga deltar aktivt och synligt i diskussioner och beslutsfattandet om klimat- och biodiversitetsåtgärder. Beslutsfattare tar ungas klimatångest på allvar, agerar för att lösa den och stöder unga genom att erbjuda dem möjligheter att delta och resurser för klimatarbetet.
4. Den ekonomiska politiken styrs av tanken om en ekologisk rekonstruktion. Finland förnyas så att det blir koldioxidsnålt och man satsar allt mer på rena lösningar. Principen är rättvisa mellan områden och generationer: arbete, transporter och försörjning minskar inte på grund av klimatåtgärder, utan tar en ny form i en hållbar ekonomi.
5. EU tar en tydlig roll för att trygga den biologiska mångfalden. EU påskyndar klimatförhandlingar och tävlar om klimatledarskap med USA. Målen i EU:s klimatlag genomförs ambitiöst och proaktivt samt skärps vid behov. Samhällen förnyas genuint genom EU:s gröna agenda.
6. Alla barn och unga utvecklar ett personligt förhållande till naturen. Unga lever nära stadsnatur, utflyktsplatser och naturskyddsområden.
7. Man satsar på koldioxidsnåla transporter med hjälp av rabatter för unga i kollektivtrafiken och nya spårförbindelser. I hela Europa införs en flygskatt och nya snabba spårförbindelser byggs snart, så att unga kan behändigt resa hållbart överallt på sin hemkontinent.
8. Hållbar utveckling och klimatfostran är övergripande teman i all utbildning.

9. Unga har möjligheten att behandla klimatkänslor med hjälp av experter som är insatta i temat i läroanstalter och kommunerna.